

1511

22

U-35

1905

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ ԽՕՍԲԸ

ԵՒ

ԱՆՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

147

(The prophetic light)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

երև

Մարգարեական խօսք	1— 2
Դանիէլ Բ.	3— 6
Դանիէլ Է.	7—10
Դանիէլ Ը.	11—13
2300 օրք	14—16
Սրբաւան	17—24

معارف نظارت جلیله سنک فی ۸ شباط سنه ۱۳۲۰ تاریخ ۶۱۲ شمردلی
رخصتنامه سیله استانبولده در میناسیان مطبعه سنده طبع اولمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՊԱՐԲ. Վ. ՄԻՇԱՍՏԱՆ

Սուրբան Համալմ հասկերի, Թիւ 14

1905

22
5-35

2001

22
5-35

11324

48

ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ե Ի

Ա Ն Ո Ր Ք Ն Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Մարգարէական խօսքը մութ տեղը լոյս տուող ճրագ մըն է, որուն մտադրութիւնը ընելու ենք, մինչեւ որ ցորեկը լուսնայ ու Արուսեակը (Քրիստոս) սրտերնուս մէջը ծագի, Բ Պետ. Ա. 19: Եթէ կար մի ժամանակ յորում աշխարհ թանձր խաւարի մէջ ընկղմած էր, ներկայ ժամանակս է: Ետքի օրերը հասած են, քանզի մարդիկ եղած են «անձնասէր, արծաթասէր, ամբարտաւան, հպարտ, հայհոյիչ, ծնողաց անհնազանդ, ապերախտ, անսուրբ...», անհաշտ, բանասարկու, անժուժկալ... բարին չսիրող, յանդուգն... գոռող, աւելի հեշտասէր քան թէ աստուածասէր. որոնք աստուածապաշտութեան կերպարանքը ունին, բայց անոր զօրութիւնը ուրացած են:» Բ Տիմ. Գ. 1—5: Յիրաւի «երկիրը խաւար, ու մառախուղ» ծածկեր է: Եսա. Կ. 2: «Երկիրը սուգ կը բռնէ ու կը մարի. աշխարհս կը նուաղի ու կը մարի... ու երկիրը իր բնակիչներուն տակը պղծուեցաւ, քանզի անոնք օրէնքները զանց ըրին, պատուիրանքը փոխեցին, յաւիտեանական ուխտը խափանեցին:» Եսա. ԻԴ. 4, 5: Այս պատճառաւ Տէրը երկիրը պիտի պարպէ ու դատարկացնէ: Հմբ. 1: Աստուծոյ դատաստանին ժամը եկած է. եւ Յիսուս իր քահանայութեան վերջնական գործը կատարելու վրայ է: Քիչ ետքը Աստուծոյ նախասահմանուած խորհուրդը պիտի կատարուի, շնորհաց օրը մզելի պէս պիտի անցնի, ու

Տէրոջը սաստիկ բարկութեան օրը պիտի գայ: Աս աշխարհ եւ անոր ամէն բաները պիտի իյնան ու մէյմընալ պիտի չեւլեն:

Այսպիսի ահաւոր կէտի մը հասած ենք, սակայն ո՞վ է ան որ կը հասկնայ: Աստուած իր ծառաներուն մարգարէներուն ձեռքովը յայտնուած է, սակայն մարդիկ Աստուծոյ լոյսը կը մերժեն, ու իրենց վառած կայծերուն մէջը կը քայլեն: Եսա. Ծ. 10, 11: Հիմա Աստուած ձեզի կ'ըսէ, «Մարգարէութիւնները մի՛ արհամարհէք:» Աթեոս. Ե. 20: «Ծաղր ընողներ մի՛ ըլլաք, որ չըլլայ թէ ձեր կապանքները աւելի ուժովնան. քանզի զօրաց Տէր Ենովային կողմանէ՝ բոլոր երկրին վրայ նախասահմանեալ աւերում մը լսեցի:» Եսա. ԻԸ. 22:

Ահա այս տետրակիս մէջ ձեզի քանի մը կարգ մարգարէութիւններ կը ներկայացընենք, յուսալով թէ ասոնք ձեզ պիտի առաջնորդեն Աստուծոյ խորհուրդը հասկընալու եւ գալու բարկութենէն փախչելու:

ԴԱՆ. Բ. ԳԼԽՈՅՆ ՍԵՐ ԱՐՁԱՆԸ

Երազի մը մէջ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին հսկայ արձան մը երեւցաւ, որուն գլուխը ոսկիէ, կուրծքը եւ թեւերը արծաթէ, մէջքը եւ ազդրերը պղնձէ, սրունքները երկաթէ, եւ ոտքերուն մէկ մասը երկաթէ եւ մէկ մասը կաւէ էր: Ինչպէս որ որոշ կր տեսնենք, մետաղներուն ամենէն թանկագինովը սկսելով աստիճանաբար կ'իջնէ մինչեւ ամենէն ստորինը: Վերջապէս լեռնէն քար մը կը կտրուի առանց ձեռքի, եւ արձանին ոտքերուն զարնելով՝ զանկա կը փչոյէ, այնպէս որ կաւերուն մղեղին նման հովէն կը տարուի, եւ արձանը զարնող քարը մեծ լեռ մը կ'ըլլայ եւ երկիրը կը լեցընէ:

Այս կը ցուցնէ թէ՛ արձանը բան մը կը նշանակէ, որ երկրիս վրայ տեղ կը բռնէ, քանի որ արձանին զարնող քարը լեռ մը ըլլալով անոր տեղը կը բռնէ եւ բոլոր երկիրը կը լեցնէ, Ասով երազը կը վերջանայ եւ իրաց յաւիտենական վիճակը կ'սկսի: Նախ՝ փոփոխութիւն եւ նուաստութիւն, ինչպէս որ արձանին այլեւայլ մասերով կը ցուցուի. վերջապէս՝ իրաց մշտնջենաւոր, յաւիտենական եւ փառաւոր վիճակը, զոր երկիրը լեցնող լեռը կը ցուցնէ:

Դանիէլ՝ արձանին վրայով իր մեկնութեան մէջ Նաբուգոդոնոսորին կ'ըսէ թէ՛ Ան ոսկի գլուխը դուն ես: Հրմ. 38: Ոչ թէ Նաբուգոդոնոսորը իբրեւ անհատ, այլ անոր իշխանութիւնը. քանզի, խօսքը իշխանութեանց վրայ է: Հմր, 39, 40: Արձանին մէկ մասը իշխանութիւն եւ միւս մասը անհատ նշանակել չը կրնար ըլլալ. եթէ ոչ հակասական կ'ըլլար: Հետեւաբար ոսկի գլուխը կը նշանակէ այն իշխանութիւնը, որուն վրայ Նաբուգոդոնոսոր կ'իշխէր:

Ո՞վ էր ուրեմն, Նաբուգոդոնոսոր: Հին Քաղդէական կամ Բաբելոնեան տէրութեան իշխանը: Այս էր ոսկի գլուխը: Հին Ասորիական տէրութիւն մը որ հիմնուած էր Նոյի մեծ թռանը Նեբրովքի ձեռամբ, Ծննդ. Ժ. 6—10: Ասիոյ մէջ տիրած էր իբր 1300 տարի: Ասոր աւերակներուն վրայ՝ Սուրբ Գրոց մէջ յիշուած Քաղդէական կամ

Բաբելոնեան տէրութիւնը հիմնուեցաւ ն. ք. զԲր. 744ին Պեղեօսի ձեռամբ, որ է Բաղադան ըստ Շոա. 1թ. 1ին: Մարգարէութեան մէջ այս իշխանութեան թուականը ն. ք. զԲր. 677էն կ'սկսի, քանզի Աստուծոյ ժողովուրդին հետ ան ատեն կ'սկսի կապակցութիւն ունենալ՝ Յուդայի Մանասէ իշխանին գերի տարուելովը: Բ Մնաց. 1Գ. 11: Բաբելոն՝ իր փառաց գաղաթմանկէտը հառաւ Նաբուգոդոնոսորին օրերը, որուն այս երազը տրուեցաւ: Այս կէտէն սկսելով ճամբան դառ ի վայր եւ կարճ եղաւ դէպ յիւր անկումն եւ կործանումն: Իշխանները եւ անոնց իշխանավարութիւնները հետեւեալք են. — Նաբուգոդոնոսոր 43 տարի, իր որդին Նեղմարովբաք 2 տարի. իր փեսան Ներիկզիսար 4 տարի. Ներիկզիսարի որդին Լապորոսարգոդ 8 ամիս, որ Պտղոմէոսի Կանոնին մէջ յիշուած չէ, եւ վերջապէս Նաբոնադիոս որ Նեղմարովբաքի որդին եւ Նաբուգոդոնոսորի թոռն էր, 17 տարի: Նաբոնադիոս՝ վերջին երեք տարին իր երէց որդին Բաղդասարին հետ տիրապետեց, որուն օրովը Բաբելոնի իշխանութիւնը վերջացաւ:

Բաբելոնէն ետքը Մարաց եւ Պարսից թագաւորութիւնը ելաւ, որ արձանին արծաթէ կործքովը եւ թեւերովը կը ցուցուի: Դան. Ե. 30, 31: Ն. ք. զԲր. 538 ին կիւրոս կործանեց զԲաբելոն որ ն. ք. զԲր. 677 էն սկսելով 139 տարի տեւած էր: 538 կը նշանէ Մարաց եւ Պարսից թագաւորութեանց սկիզբը, եւ ն. ք. զԲր. 331 անոր վախճանը, երբ Մեծն Աղեքսանդր Արպելայի պատերազմին մէջ Դարեհին յաղթեց: Պարսկական իշխանութիւնը 207 տարի տեւեց:

Երրորդ իշխանութիւնը որ Մարաց եւ Պարսից իշխանութեան յաջորդեց, Յունաց իշխանութիւնն էր: Դան. Ը. 5—7, 21: Այս է արձանին պղնձէ մէջքը:

Ո՞րն էր չորրորդ իշխանութիւնը որ արձանին երկաթէ սրունքներովը կը ցուցուի: Յունաց իշխանութիւնէն ետքը ո՞ր ընդհանուր իշխանութիւն որ ելած է՝ ան է: Այսպիսի իշխանութիւն մը կը գտնենք Ղուկ. Բ. 1 ին մէջ: Օգոստոս կայսրէն հրաման ելաւ որ բոլոր աշխարհ գրուի: Ուրեմն անիկա բոլոր աշխարհի վրայ իշխանութիւն կը վարէր: Իր տէրութիւնը ընդհանուր տէրութիւն մ'էր: Բայց Օգոստոս կայսրը Հռովմայեցի կայսր

մ'էր: Ուրեմն չորրորդ իշխանութիւնը՝ երկաթէ սրունքները՝ Հռովմէր: Ոտքերուն եւ ոտնամատերուն կաւը կը ցուցնէ ստորնութիւն մը որ այս իշխանութեան մէջ յառաջ եկաւ, ոտքերուն տառը մատերը ան տառը թագաւորութիւնները կը ցուցնեն, որ Հռովմայ կայսրութիւնը վերջապէս անոնց բաժնուեցաւ՝ Հիւսիսային բարբարոսներուն յարձակելովը: Հռովմ մարգարէութեան մէջ կը մտնէ ն. ք. զԲր. 161ին Հրէից հետ ըլած դաշնակցութեան թուականէն: Անոր տառը մասանց բաժնուիլը տեղի ունեցաւ յամի Տեառն 350 եւ 483ին մէջտեղը: Յունաստան 170 տարի տիրապետեց՝ ն. ք. զԲր. 331էն մինչեւ ն. ք. զԲր. 161, եւ Հռովմ 644 տարի ն. ք. զԲր. 161էն մինչեւ յամի Տեառն 483 երբոր բաժնուեցաւ:

«Այս Խառնորներուն օրերը» Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի հաստատուի: Հմր. 44, 45: Ինչու որ քաւրը որ առանց ձեռքի կտրուեցաւ՝ եկաւ ու ան արձանին երկաթէ ու կաւէ հաւէ հարկէն զարկաւ, եւ ամբողջ արձանը փլուցեցաւ: Հմրք. 34, 35, Արձանին երկաթէ ու կաւէ ոտքերը որ սրունքներու շարունակութիւնը եւ բաժանմունքն են, չլինուեցան մինչեւ որ Հռովմ տառը թագաւորութեանց բաժնուեցաւ յամի Տեառն 350—483ին: Ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը յիշեալ թուականէն առ կողմը փնտռելու ենք, ոչ թէ անկէ առաջ: Ուստի յաւիտեանս հաստատուած իրողութիւն մ'է թէ ասիկա Բրիտանիա եւ անոր առաքեալներուն օրերը հաստատուեցաւ ու չէր կրնար հաստատուիլ, քանզի ան ատեն Հռովմայ տէրութիւնը ամբողջ եւ անբաժան ըլլալով երկրի վրայ կը տիրէր: Աստուծոյ թագաւորութիւնն ալ նախընթաց չորս թագաւորութեանց նման նկարագրական է եւ ոչ հոգեւոր, ու երբոր հաստատուի առջիններէն մաս մը պիտի չմնայ, ինչու որ ինքը պիտի լեցնէ ամբողջ երկիրը:

Կարելի է մէկը պիտի հարցնէ թէ՛ ան թագաւորութիւնները պիտի կենա՞ն մինչեւ որ երկնից Աստուածը իր թագաւորութիւնը հաստատէ: Միթէ անոնք անցած գացած չեն, եթէ այնչափ ժամանակ առաջ ելած են: Կը պատասխանենք, Ո՛չ: Ասոնք ան թագաւորութիւններն են, ինչպէս Տր. Սքօթ կ'ըսէ, որ ան ժամանակէն ի վեր

ընդհանրապէս ճանչցուած են իբրեւ տասը տէրութիւնք Արեւմտեան Եւրոպիոյ, որոնց հետքերը կրնանք գիւրաւ հետազօտել մինչեւ ներկայ ժամանակը:

Ծագմամբ ան տասը տէրութիւններ ասոնք են. — 1. Ալմանք (Ա. Տ. 350). 2. Յրէնքներ (350-353). 3. Պուրկոնտիանք (407). 4. Սուէվի (411). 5. Վիզիկոթք (419). 6. Վանտալք (439). 7. Անկլո-Սաքսօնք (449). 8. Օսթրոկոթք (453-483). 9. Լոմպարտք (453-467). 10. Հերուլի (476): Հիմա կը տեսնենք Գերմանիա՝ Ալմաններէն սերած, Գաղիա՝ Յրէնքներէն, Փորթուկալ՝ Սուէվիէն, Սպանիա՝ Վիզիկոթներէն, Անգլիա՝ Անկլո-Սաքսօններէն, եւայլն:

ԴԱՆ. Է. ԳԼԽՈՅՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

Ս. Գրոց այլաբանական լեզուն պէտք է բացատրուի նկարագրական լեզուով: Ս. Գրոց բոլոր օրինակները կը սահմանուին Ս. Գրոց նկարագրական լեզուովը: Հոս ունինք ծովը, եւ չորս մեծ գաղանները՝ որոց ոչ մին, անշուշտ, կրնայ նկարագրապէս առնուիլ: Ծով, գետեր եւ ջուրեր կը ցուցնեն «Ժողովուրդներ, բազմութիւններ, ազգեր եւ լեզուներ»: Յայտ. Ժէ. 15: Ես. Ը. 7: Հովեր ինչ կը նշանակեն. Եր. ԻԵ. 32, 33: Գաղանները կը ցուցնեն չորս իշխանութիւններ որ իրարու ետեւէ ելան երկրի վրայ: Դան. Է. 17, 23: Չորրորդ գաղանը չորրորդ իշխանութիւնն է. հետեւաբար միւս գաղաններն ալ կը նշանակեն իշխանութիւններ:

Դանիէլի երկրորդ գլխոյն մեծ արձանէն տեսանք թէ՛ Դանիէլի օրերէն մինչեւ աշխարհի վերջը միայն չորս ընդհանուր իշխանութիւններ պիտի ելլէին: Դանիէլի Է. գլխոյն այս տեսիլքին չորրորդ գաղանը կը ցուցնէ այս երկրաւոր իշխանութեանց վերջինը, քանզի անիկայ կրակի բոցերուն կը տրուի, եւ թագաւորութիւնն ալ սուրբերուն՝ իբրեւ մշտնջենաւոր ժառանգութիւն:

Ուստի Դան. Է. գլխոյն չորս գաղանները՝ մեծ արձանով կերպայացուած նոյն չորս իշխանութիւնները կը ցուցնեն: Առաջին գաղանը — առիւծը՝ կը նշանակէ Բաբելոնի իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 677—538: Երկրորդ գաղանը — արջը՝ Մարաց եւ Պարսից իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 538—331: Երրորդ գաղանը — ինձը՝ Յունաց իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 331—161, չորրորդը՝ Հռովմայ իշխանութիւնը, ն. ք. զԲր. 161 — յամի Տեառն 483:

Առիւծը առաջին անգամ արծիւի թեւերուն նման երկու թեւեր ունէր, որ կը ցուցնէր Բաբելոնի արագ յաղթութիւնները եւ յաղթական զօրութիւնը Նաբուգո-ճոնսորի իշխանութեան ատենը, որ զանիկա բարձրացուց մինչեւ իւր զօրութեան գագաթնակէտը: Թեւերը փրցուեցան եւ մարդու սիրտ տրուեցաւ անոր ինչպէս որ անանկ էր վերջին իշխանին, տխուր եւ վատասիրտ Բաղտասարին իշխանութեան ատենը:

Արջը իր մէկ քովին վրայ կայնեցաւ, ցուցնելով Մարաց եւ Պարսից կայսրութեան մէջ, Պարսից գերիշխանութիւնը, ինչպէս աւելի յայտնի բացատրուած է Դան. Ը. 3: խոյնն օրինակովը: Երեք կողի ոսկորները հաւանականաբար կը ցուցնեն այն երեք նահանգները, որ մասնաւորապէս այս իշխանութեան ձեռքով կործանուեցան, այսինքն Բաբելոն, եւ ուրիշ երկու նահանգներ, որ մեծապէս չարժեքին Պարսից անյազ ցանկութիւնը եւ կամ ըսին, « Ելիր, շատ միս կեր: »

Ինձը չորս թեւեր ունէր ցուցնելու համար Յունական յաղթութեանց արագութիւնը Մեծն Աղեքսանդրի իշխանութեան տակ. եւ չորս գլուխներ ունէր, որ կը նշանակեն Աղեքսանդրի մահուանէն ետքը այն իշխանութեան չորս մասի բաժնուիլը: Ասիկա աւելի որոշ կը տեսնուի Ը. գլխոյն ճրդ համարին քօշկ օրինակովը:

Չորրորդ եւ սոսկալի գազանը տասը եղջիւրներ ունէր, որոնք՝ այս կայսրութենէն պիտի ելլէին ըսուած է: Դան. Է. 24: Ասոնք կը համապատասխանեն արձանին ոտից մատերուն: Հռովմ տասը տէրութեանց բաժնուեցաւ յամի Տն. 350—483, հետեւեալ կերպով. Ալմանք, 350. Փրէնքներ, 353. Պուրկինտեանք, 407. Սուէվի, 411. Վիդիկովթ, 419. Վանտալք, 439. Անկլո-Սաքսոնք, 449. Օսթրոկովթ, 453-483. Լոմպարտք, 453. Հերուլիք, 476:

Այս տասը եղջիւրներուն մէջէն ուրիշ փոքր եղջիւր մը ելաւ, որ միւսներէն տարբեր էր, եւ իր առջեւէն ան առջի եղջիւրներէն երեք հատը խլուեցան:

Ո՛վ էր աս եղջիւրը: Յուստինիանի հրամանաւ՝ Պապը բոլոր Եկեղեցիներուն գլուխ հռչակուեցաւ յամի Տն. 533. բայց այդ հրամանը գործադրուելէն առաջ, պէտք էր որ մէջ տեղէն վերցուէին երեք Արիական զօրութիւնները, որք կը հակառակէին պապական վարդապետութեանց: Այս զօրութիւններն էին Հերուլի, Վանտալք եւ Օսթրոկովթք: Օսթրոկովթք յամի Տեառն 538 Մարտ ամսոյն մէջ վերջապէս ստիպուեցան հեռանալ Հռովմէն եւ Յուստինիանի հրամանը գործադրուեցաւ, եւ պապական իշխանութիւնը հաստատուեցաւ յամի Տեառն 538:

Այս եղջիւրը մեծ բաներ կը խօսէր: Անիկա մտածեց

ժամանակներ ու օրէնքներ փոխելու: Օրէնքը, ըսելով Եօթնամանից, Գերմաներէն եւ Տանիմարքերէն թարգմանութիւնք՝ Բարձրելոյն Օրէնքը կ'ակնարկեն: Պապականութիւնը խորհեցաւ զայս ընել, ջանալով չորրորդ պատերազմը փոխելու. այսինքն Շաբաթին տեղը Մեկշաբթին դնելու: Անոնք իրեն ձեռքը տրուեցան, ժամանակ մը՝ ժամանակներ եւ կէս ժամանակ: Ս. Գրոց մէջ մէկ ժամանակ կը ցուցնէ մէկ տարի: Դան. Դ. 16 բաղդապէս Յովսեփոսի հետ որ կ'ըսէ թէ՝ « Եօթը ժամանակները » եօթը տարի էին: Հետեւաբար երեք ու կէս ժամանակը՝ երեք ու կէս տարի են: Ս. Գրոց տարին 360 օր ըլլալով՝ (12 ամիս՝ իւրաքանչիւրը 30 օր) երեք ու կէս տարին կ'ընէ 1260 օր. եւ այն օրեր այլաբանական ըլլալով՝ մէկ օր մէկ տարուան տեղ տրուած է: Եգեկ. Դ. 6. Թուոց ԺԴ. 34: Ուրեմն պապական գերիշխանութեան տեւողութիւնը 1260 տարի է: Այս նոյնն է 1260 օրուան եւ 42 ամսուան հետ, որ Յայտ. ԺԲ. եւ ԺԳ. գլուխներուն մէջ կը յիշուին, եւ կը վերաբերին նոյն իշխանութեան: Յամի Տն. 538էն հաշուելով՝ 1260 տարին մեզ կը բերէ մինչեւ 1798: Այդ տարուոյն Փետր. 10 ին Պէրթիէ՝ Ֆրանսական հրամանին տակ՝ առաւ Հռովմը, եւ Պապը աքսորեց, ուր հետեւեալ տարին մեռաւ: Այս է 26րդ համարին դատաստանը: Անոր իշխանութիւնը վերցուեցաւ: Այս ըսել չէ թէ՝ բոլորովին վերջացաւ. այլ քիչ մը ժամանակ իր ձեռքէն առնուեցաւ:

Այսուհետեւ կը մնայ գազանին սպաննուիլը եւ անոր մարմնոյն կորսուիլը, ու կրակի բոցերուն տրուիլը, 11 հմր. որ պիտի ըլլայ Տէր Յիսուսի երկրորդ անգամ « յայտնուելովը: » Բ Թեա. Բ. 8: Սակայն ասկէց առաջ, երկնից մէջ, Աստուած քննական դատաստանի կ'սկսի: Դան. Է. 9. 10: Այս դատաստանը Դան. Ը. 14ին համեմատ 1844ին կը պատահի, որուն վրայով յաջորդ գլխոյն մէջ, ընդարձակօրէն պիտի խօսինք: Երբոր Աստուած երկնից մէջ, դատաստանի գործով կ'ըբարէր՝ մարգարէն կը տեսնէր որ ան պղտիկ եղջիւրն ալ՝ երկրի վրայ մեծ խօսքեր կը խօսէր: Դան. Է. 11: Մեծ Համալսարնական Ժողովը՝ որ գումարեցաւ ի Հռովմ 1870ին, այս մարգարէական մէկ նշանաւոր կատարումը կրնայ սեպուիլ, Հոն, Կաթոլիկ աշխարհին ամենաբարձր

աստիճանաւորք, ընդդէմ 2ի 538 քուէով, 1870 Յուլիս 21 ին Պապը անսխալ հռչակեցին: Անկէ երկու ամիս ետքը Սեպտ. 20. 1870, Հռովմ անճնատուր եղաւ Վիգտոր Էմմանուէլի գունդերուն, եւ Պապին քաղաքական իշխանութեան վերջին հետքը վերցուեցաւ:

Այս տեսիլքին հինգերորդ թագաւորութիւնը զոր սուրբերը կ'առնեն եւ յաւիտեան կ'ժառանգեն, այն թագաւորութիւնն է որ բոլոր երկիրնքին տակ՝ առջի չորս իշխանութեանց բոլոր երկիրները կը պարունակէ: Ուրեմն, այս նոյնն է Դան. Բ. ին ան թագաւորութեանը հետ, որ բոլոր երկիրը կը լեցնէ, այսինքն Քրիստոսի յաւիտեանական թագաւորութիւնը, որ պիտի ըլլայ Քրիստոսի երկրորդ գալստեամբը զօրութիւնով եւ մեծ փառքով:

ԴԱՆ. Ը. ԳԼԽՈՅՆ ՏԵՍԻԼՔԸ

Այս գլուխին օրինակները մեծաւ մասամբ՝ բացատրուած են բուն գլխին մէջ: Խոյ՜ որ երկու եղջիւր ունէր, որոնցմէ մէկը ետքէն ելաւ, Մարաց եւ Պարսից իշխանութիւնը կը ներկայացնէ, եւ երկու եղջիւրները՝ ան իշխանութեան մէջ եղող երկու ազգերը կը ցուցնեն, այսինքն Մարք եւ Պարսիկք: Պարսից ազգն ետքէն ելաւ, եւ տիրող զօրութիւնը իր ձեռքը անցաւ: Թշնամութիւնք առաջին անգամ՝ Բաբելոնի եւ Մարաց մէջ ծագեցան. ասոր վրայ, Մարաց Կիսկսար իշխանը, իր քեռորդին Կիւրոսը՝ օգնութեան կանչեց, որ Պարսից իշխանին, Կամբիւսէսի որդին էր: Կիւրոս 30,000 Պարսիկներով՝ Կիսկսարին օգնեց, եւ անմիջապէս հրամանատար կարգուեցաւ Մարաց եւ Պարսից միացեալ բանակներուն: Ն. ք. զՔր. 538 ին՝ երբ Բաբելոնը առնուեցաւ, Կիսկսար (որ Դաբեհ կը կոչուի Դան. Ե. 31 համարին մէջ) իր քաղաքական իշխան գահը ինք նստաւ: Երկու տարի ետքը, Ն. ք. զՔր. 536, երբ մեռաւ Կիւրոսը իրեն յաջորդ կարգեց, եւ նոյն տարին Կամբիւսէս, Կիւրոսի հայրը մեռնելով՝ Կիւրոս Պարսից գահն ալ ժառանգեց: Այն ատեն երկուքը միացան եւ այսպէս Մարաց եւ Պարսից Միացեալ կայսրութիւնը հիմնուեցաւ, իշխող գերդաստանը Պարսից կողմը ըլլալով: Այս, իշխանութիւնը իր յաղթութիւնները յառաջ տարաւ «Դէպի հիւսիս, դէպի յարեւմուտք եւ դէպի հարաւ» մինչեւ որ Ասուերոսին օրերը, Եսթ. Ա. 1, տիրեց հարիւր քսան եւ եօթը նահանգներու վրայ, Հնդկաստանէն մինչեւ Եթովպիա:

Այժմերու անեղ քօյր՝ Յունաց թագաւորութիւնն է ըսուած է: Հմր. 21: Անոր աչքերուն մէջտեղի եղջիւրը առաջին իշխանն էր: Դարձեալ հմր. 21: Այս առաջին իշխանը Մեծն Աղեքսանդրն էր, որ Ն. ք. զՔր. 331. Արպելայի պատերազմին մէջ Պարսից վերջին իշխանը Դարեհ Կոթոմանոսը յաղթելով ինքզինքը բոլոր աշխարհին տէր եղած գտաւ:

Այս եղջիւրը կոտրեցաւ եւ անոր տեղը չորս եղջիւր

եղաւ: Այս կը ցուցնէ թէ՛ անոր կայսրութիւնը չորս մասի պիտի բաժնուէր: Արպելայի պատերազմէն ութը տարի ետքը, Աղեքսանդր ինքզինքը խմելու տուաւ. մինչեւ այն աստիճան որ մեռաւ 33 տարեկան հասակին մէջ ն. ք. զԲր. 323, Նոյեմ. 12 ին: Բրիտո աւելի ճիշդ յարգանք մը կուտայ անոր: Երբ կը կոչէ զանիկայ « Իր դարուն տմենամեծ մարդասպանը: » Աղեքսանդրի խորթ եւ տգէտ եղբայրը Փիլիպպոս, եւ Աղեքսանդրի երկու դեռահասակ որդիքը, Աղեքսանդր Աւղոս եւ Հերքիւլէս, ամենն ալ Բերտիքասի խնամակալութեան տակ ըլլալով՝ կայսրութեան միութիւնը ժամանակ մը պահուեցաւ: Սակայն ասոնց վերցուիլը շատ երկար չտևեց: Աղեքսանդրի մահուանէն 15 տարի ետքը՝ իշխանութիւնը անոր չորս գլխաւոր հրամանատարներուն՝ Գասանատի, Լիւսիմաքոսի, Պտղոմէոսի եւ Սելեւկոսի մէջ բաժնուեցաւ, ն. ք. զԲր. 308 ին:

Փոքրիկ եղջիւրը ետքէն գալիք իշխանութիւն մը կը ցուցնէ, որ պիտի ելնէր չորս եղջիւրներուն իշխանութեան վերջը, օտարալեզու իշխանութիւն մը որ սքանչելի կերպով աւրող ըլլալով՝ իշխանաց իշխանին դէմ պիտի դնէր, եւ վերջապէս առանց ձեռքի պիտի կոտորէր: Այս եղջիւրը, ինչպէս ոմանք կը կարծեն Անտիոքոս Եպիփանը չէր քանզի անիկայ « Խիստ մեծ չեղաւ » իրմէն առաջ եղող, Մարաց եւ Պարսից եւ Յունաց թագաւորութեանց հետ բաղդատելով: Իր տէրութիւնը չընդարձակեց: Ինքը ուրիշ եղջիւր մը չէր այլ քոչին եղջիւրը կազմող 26 իշխաններէն մէկը, կարգին մէջ ութերորդն էր: Նա իշխանաց իշխանին (Քրիստոսի) դէմ չդրաւ. բայց մեռաւ Քրիստոսի ծննդեանէն 164 տարի առաջ: Այս եղջիւրը կը նշանակէ Հռովմէական կայսրութիւնը՝ ինչպէս Դան. Բ. եւ Է. գլուխներուն նոյնօրինակ տեսիլքներուն մէջ: Հռովմ. քոչին եղջիւրներուն մէկէն եղաւ, ինչու որ ն. ք. զԲր. 168 ին Յունաց յաղթեց եւ 161 ին Հրէից հետ դաշնակցութիւն ընելով՝ Աստուծոյ Ժողովրդեան հետ յարաբերութիւն ունեցաւ, Ա. Մակք. Ը. Հնախօսութիւն Յովսեփոսի Գիրք ԺԲ. Դ. Ժ. հատ. 6, Բրիտո հատոր Բ. երես 166: Այսպէս անիկայ մարգարէութեան նիւթ եղաւ եւ մարգարէին երեւցաւ իբրեւ թէ Յունական եղջիւրէն եղաւ: Ան իր

յաղթութիւնները յառաջ տարաւ դէպ յարեւելք, դէպի հարաւ եւ դէպի փառաւոր երկիրը (Պաղեստին): Եւ հետեւեալ երկիրները իրեն նահանգներ ըրաւ. Սիւրիան ն. ք. զԲր. 65 ին, Պաղեստինը՝ ն. ք. զԲր. 63 ին, Եգիպտոսը՝ ն. ք. զԲր. 30 ին: Անիկայ իշխանաց իշխանին դէմ դրաւ՝ Քրիստոսը խաչին վրայ գամելով: Հռովմայ ձեռքով մշտնջենաւորը վերցաւ, եւ աւրող ամբարշտութիւնը դրուեցաւ, այսինքն, կայսրութեան կրօնքին մէջ փոփոխութիւն մը մտաւ: Հեթանոսութիւնը (մշտնջենաւոր աւրողը) վերցուեցաւ. եւ Կաթոլիկութիւնը դրուեցաւ: Դան. ԺԲ. 11: Իրեն զօրք տրուեցաւ. այսինքն կայսրութեան վրայ բարբարոսաց խուժբերը արշաւեցին, եւ սակայն իրենք ալ Կաթոլիկութեան դարձան:

Դան. Ը. ին այս եղջիւրը պէտք չէ չփոթել Դան. Է. ին չորրորդ գագանին փոքրիկ եղջիւրին հետ: Անիկայ միմիայն Կաթոլիկ եկեղեցին կը ցուցնէ: Ասիկա կը պարունակէ Հռովմէական տէրութեան ամբողջ իշխանութիւնը, թէ՛ Հեթանոս եւ թէ՛ Կաթոլիկ:

Նոյն գլուխին 13րդ համարին մէջ յիշուած է 2,300 օրը, սրբարանը եւ անոր մաքրուիլը: Բոլոր տեսիլքը մարգարէին ըստ բաւականին բացատրուեցաւ, յիշեալ ժամանակէն զատ: Բայց Դանիէլ 27րդ համարին մէջ կ'ըսէ, « Եւ ես տեսիլքին համար զարմացման մէջ էի. եւ մէկը չկար որ ինծի հասկըցնէր: » Թէ եւ Դարբիէլը իրկուած էր որ տեսիլքը հասկըցնէր Դանիէլի. սակայն անիկայ ժամանակին վրայով բացատրութիւն մը տրուելէն առաջ նուաղեցաւ, եւ հրեշտակը ստիպուեցաւ յետաձգել մնացեալ բացատրութիւնը:

70 ԵՕԹՆԵԱԿՆ ԵՒ 2300 ՕՐԸ

Դանիէլի ութերորդ գլխոյն տեսիլքին չբացատրուած մասը իններորդ գլխոյն մէջ բացատրուած կը տեսնենք։ Տե՛ս այս երկու գլուխներուն իրարու հետ ունեցած կապակցութիւնը. — ա. Գաբրիէլ դարձեալ կ'երեւնայ Դանիէլին, հմբ. 21. միեւնոյն անձը որ ութերորդ գլխոյն տեսիլքին մէջ խրկուած էր տեսիլքը անոր հասկցնելու համար, սակայն չէր կրցած իր հրամանը կատարել Դանիէլի մարտնչուն պատճառաւ։ բ. Դանիէլ իր խօսքին սկիզբը «առջի տեսիլք» մը կը յիշէ, որուն մէջ այս հրեշտակը տեսած էր։ Այս պէտք է Տրդ. գլխոյն տեսիլքը ըլլայ, քանզի ուրիշ տեսիլք մը միջամտած չէ այն տեսիլքին եւ ասոր մէջտեղը։ գ. Գաբրիէլ ըսաւ, « Հիմա ելայ որ քեզի իմաստութիւն սորվեցնեմ։» Ասիկա միեւնոյն պաշտօնն է զոր Տրդ. գլխոյն մէջ յանձն առած էր ընել, սակայն ստիպուած էր յետաձգել Դանիէլին պատճառաւ։ դ. Յետոյ հրեշտակն ինքը յետո կը դիմէ Տրդ. գլխոյն տեսիլքին, եւ կ'ըսէ, «Ուրեմն պատգամը միտք առ եւ տեսիլքը հասկցիր։» ե. Եւ յետոյ Տրդ. գլխոյն մէջ զանց առնուած նոյն նիւթով այսինքն ժամանակի բացատրութեամբ սկսաւ իր պատգամը տալ, « Քու ժողովուրդիդ վրայ եօթանասուն եօթնեակ որոշուած է։» Հմբ. 24։ Հոս խորգմանուած «որոշուած» բառը կը նշանակէ «կտրուած, զատուած։» Եօթանասուն եօթնեակ կտրուած է։ Ի՞նչ բանէ։ 2300 օրէն։ Ուրեմն ուր որ 70 եօթնեակը կ'սկսի, հոն կ'սկսի նաեւ 2300 օրը։

Յետոյ Գաբրիէլ յառաջ գալով կ'իմացնէ թէ՛ երբոր Երուսաղէմը նորէն շինելու հրամանը ելլէ, 70 եօթնեակն ալ կ'սկսի։ Հմբ. 25։ Այս ժամանակէն ետքը՝ առաջին հրամանը որ ելաւ Կիւրոսի հրովարտակն էր ն. ք. զԲր. 536 ին, որ Հրէաները գերութենէն դառնան իրենց երկիրը եւ Աստուծոյ տաճարը շինեն։ Եզր. Ա. Այս հրամանը միայն տաճարի շինուելուն համար ըլլալով, խիստ հեռի կը մնար « Երուսաղէմը նորէն շինելու » իմաստը տալէն։ Այս գործը՝ Արտաշէս Մակիանի իշխանութեան ատենը, ն. ք. զԲր. 522, Հրէից թշնամիներուն կողմէն

արգելուեցաւ։ Եզր Դ. Յետոյ ն. ք. զԲր. 519ին Կիւրոսի հրովարտակը վերահաստատուեցաւ Դարեհ Վշտասբէի կողմանէ, եւ տաճարի շինութեան գործը դարձեալ յառաջ տարուեցաւ։ Բայց այս ալ Կիւրոսին հրովարտակն նման խիստ սահմանափակ էր։ Վերջապէս Եզրաս քահանան Արտաշէս Լոնկիմանոսէն հրովարտակ մը ընդունեց՝ անոր իշխանութեան 7րդ. տարին (ն. ք. զԲր. 457), Եզր. է. 7, որ Հրէից կառավարութեան վերահաստատման ամէն պէտքերը կը պարունակէր։ Այս հրովարտակը գրուեցաւ Քաղզէարէն կամ արեւելեան Արամբէն լեզուով որ Պարսից զիւանագիտական լեզուն էր, եւ կը գտնուի Եզր. է. 12—23 ին մէջ։ Երբ այս հրամանը ելաւ, մարգարէութիւնը լրացաւ։ Երեք հրովարտակներուն ամէնը միասին կազմեցին «Երուսաղէմի յորէն շինելու հրամանը,» ինչպէս որ ըսուած է Եզր. Զ. 14 ին մէջ։ Եւ անոր ելլելուն թուականը ան ժամանակն է ուսկից ամենէն վերջին հրովարտակը որ վերաշինութեան համար պէտք եղող ամէն բաները կը պարունակէր Եզրասին ձեռքով գործադրուեցաւ։ Եզր. է. 9։

Եօթը եօթնեակ կամ 49 տարին որոշուած էր քաղաքին շինութեան։ Այս կատարուեցաւ Եզրաս գործի սկսելէն (ն. ք. զԲր. 457) ճիշդ 49 տարի ետքը՝ Դարեհ Նեթթըի տաճն եւ չորրորդ տարին (ն. ք. զԲր. 408) Նեթթըի միայն ձեռքով եղած վերջին բարեկարգութեան գործով։ 62 եօթնեակը, այսինքն 434 տարին ալ մինչեւ Օծեալ իշխանը կը հասնի։ Յիսուս՝ Մեսիա կամ Օծեալ կար իշխանը կը հասնի։ Յիսուս՝ Մեսիա կամ Օծեալ կար գուեցաւ իր մկրտութեան ատենը, երբոր Սուրբ Հոգիով օծուեցաւ։ Գործ Ժ. 37, 38։ Դ. 27։ Դուկ. Դ. 18 եւն։ Ուրեմն յիշեալ 62 եօթնեակը կը հասնի անոր պաշտօնին սկիզբը՝ յամի Տեառն 27։ Քանզի Յովհաննէս իր պաշտօնին սկսաւ Տիբերիոս կայսեր տաճն եւ չորրորդ տարին յամի Տեառն 27ին. Դուկ. Դ. 1. եւ Քրիստոս իր գործին սկսաւ անկէ վեց ամիս ետքը, այսինքն նոյն տարույն աշունը։ Ահա ճիշտ այս թուականին կը հասնի 69 եօթնեակը կամ 483 տարին, սկսեալ ն. ք. զԲր. 457 ին աշունէն՝ երբ Եզրաս Երուսաղէմի մէջ իր գործին սկսաւ։ Եւ ան ատեն Քրիստոս ալ եկաւ քարոզելով թէ « Ժամանակը լրացած է,» Մարկ. Ա. 15։ Ո՛ր ժամանակը,

— 69 Եօթնեակը որ մեզ պիտի բերէր մինչեւ Օծեալ Իշխանը :

7 եւ 62 Եօթնեակէն ետքը Օծեալը պիտի կտրուէր, կամ 70րդ. Եօթնեակին մէջտեղը զորն եւ պատարագը պիտի գաղրեցընէր: Հրք. 26, 27: Այս բաները անսխալելի կերպով Քրիստոսի խաչելութեան կը նային: Քրիստոսի պաշտօնէութիւնը $3\frac{1}{2}$ տարի տեւեց, քանզի անիկա չորս Զատիկ անցուց, եւ վերջին Զատիկը խաչուեցաւ: Յովհ. Բ. 13: Ե. 1: Զ. 6: ԺԳ. 1: Եթէ 69րդ. Եօթնեակը յամի Տեառն 27 ին աշունը վերջացաւ, ուրեմն 70րդ. Եօթնեակին մէջտեղն ալ, $3\frac{1}{2}$ տարի վրան աւելցնելով, կը հասնի յամի Տեառն 31 ին, գարնան, եւ ճիշդ ան ատեն Քրիստոս խաչուեցաւ: 70րդ. Եօթնեակին մնացած կէսը ($3\frac{1}{2}$ տարին) կը հասնի յամի Տեառն 34 ին աշնան, ուր կը վերջանայ Դանիէլի ժողովուրդին համար «կտրուած» 70 Եօթնեակը: Դեռ որչափ կը մնայ 2300 տարիէն: 2300 — 490 (Եօթնասուն Եօթնեակ) = 1810. Եւ ասիկա ալ աւելցնելով յամի Տեառն 34 ին վրայ, որ է 70րդ. Եօթնեակին վախճանը, կը հասնինք յամի Տեառն 1844, ուր 2300 տարին կը վերջանայ եւ ՍՐԲԱՐԱՆԻՆ ՄԱՔՐՈՒԻԼԸ կ'սկսի: Ընթերցող, աս խնդրոյն վրայ լի ուշադրութեամբ մտածէ յետագայ գլխոյն մէջ:

ՍՐԲԱՐԱՆԸ

Դան Ը. 14 ին մարգարէութիւնը՝ որ վերջին ժամանակի համար է (Հմրք. 17, 19, 26), կ'ըսէ թէ 2300 օրէն ետքը սրբարանը պիտի մաքրուի: Քանի որ սրբարանին մաքրուիլը այս մարգարէութեան վախճանն է, եւ մենք ալ ան ժամանակին հասած ենք, Սրբարանը մեզի համար մասնաւոր եւ կարեւոր խնդիր մըն է:

Ինչ է Սրբարանը: Սրբարանը Աստուծոյ սուրբ բնակարանն է: Եւ. Ին. 8: Երբոր Աստուած Իսրայելի ժողովուրդը Եգիպտոսէն հանեց, անոնց մէջը բնակելու համար Մովսէսին պատուիրեց որ իրեն սրբարան մը շինեն վրանի ձեւով: Պօղոս առաքեալ մեզի կ'ըսէ թէ՝ ասիկա առջի քահանայութեան աշխարհային սրբարանն էր, Եբր. Թ. 1—7, ուր քահանաները պաշտամունք կը կատարէին: Քանի որ Ղեւտական քահանայութիւնը մինչեւ Քրիստոս տեւեց, աշխարհային սրբարանն ալ՝ իրեն պաշտամունքներովը մէկտեղ՝ մինչեւ Քրիստոս էր: Ասիկա նախ վրանի ձեւով էր, սակայն յետոյ Սողոմոն տաճար մը շինեց, որ Բաբելոնի գերութեան ատեն կործանեցաւ: Բայց գերութենէ դառնալէն ետքը նորէն շինուեցաւ Զօրաբաբելի ձեւքով: Ու երբոր աս ալ կործանեցաւ, Հերովդէս Թագաւոր նորէն շինեց ն. ք. զՔր. 17 ին: Քրիստոսի ժամանակ Սրբարանը այս էր, որ վերջապէս կործանեցաւ յամի Տեառն 70 ին: Ան ժամանակէն հետէ այլ եւս չշինուեցաւ: Այսպէս Ղեւտական քահանայութեան սրբարանը յաւիտեանս մէջտեղէն վերցուեցաւ:

Սակայն վերոյիշեալ մարգարէութիւնը սրբարանի մը վրայ կը խօսի, որ պիտի մաքրուի յամի Տեառն 1844 ին: Ուրեմն ինչ է այս Սրբարանը եւ ո՞ւր է: Պօղոս առաքեալին գրութեանցը մէջ այս հարցումներուն որոշ պատասխաններ կան: Անիկա կ'ըսէ թէ Քրիստոս Նոր ուխտը հաստատեց իր արիւնովը: Աս Նոր ուխտն ալ սրբարան մ'ունի, որուն պաշտօնեան Քրիստոս է: Անիկա իր պաշտօնը երկնքի մէջ կը կատարէ: Անիկա հոն պաշտօնեայ է Սրբարանին ու ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգնեց եւ չէ թէ մարդ: Եբր. Ը. 1, 2: Ուրեմն այս

ուխտին Սրբարանը հոն է՝ ուր որ անոր պաշտօնական է, այսինքն երկինքը: Ղեւտական քահանայութեան աշխատանքին Սրբարանը նոր ուխտին երկնային Սրբարանին մէկ նմանութիւնն էր: Մովսէս երբոր վրանը շինեց, զանիկա օրինակի մը պէս շինեց: Եւ. ԻԵ. 9, 40: ԻԶ. 30: Գործ. Ե. 44: Եբր. Թ. 24: Անիկա մարդոց ձեռքով շինուեցաւ: Եբր. Թ. 24, իսկ երկնայինը Տէրը շինեց չէ թէ մարդ: Եբր. Ը. 2: Թ. 11: Աշխարհային Սրբարանը երեք անգամ ըսուած է «Օրինակ», «Ճշմարիտ օրինակը», «Երկնային բաներուն օրինակը», Եբր. Թ. 9, 23, 24: Երկնային Սրբարանը կը կոչուի աւելի մեծ ու կատարեալ խորան եւ ճշմարիտն՝ աշխարհային խորանին հետ բազմաթիւութիւնով: Եբր. Թ. 11, 24:

Բայց առաւել քան զայս, երբոր Աստուած Յովհաննէսին երկնային բաները յայտնեց տեսիլքով, Յովհաննէս հոն տեսաւ ոսկի աշտանակին ճշմարիտը, ոսկի սեղանը, ոսկի բուրվառը, եւ Աստուծոյ ուխտին տապանակը: Աստուծոյ ամէնն ալ Սրբարանի կարասիքն են, որոնց ներկայութիւնը անտարակոյս կը փաստէ Սրբարանի մը գոյութիւնը: Յովհաննէս բուն Սրբարանն ալ տեսաւ, եւ անոր վրայով մեղի կը զրուցէ «Երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը» անունով: Յայտ. Դ. 1, 5: Ը. 3: ԺԱ. 19: Այսպէս կ'անուանեն զանիկա նաեւ Դաւիթ եւ Ամբակոմ: Մաղմ. ԺԱ. 4: Ամբ. Բ. 20: Երեմիա եւ Չաքարիա ալ՝ զանիկա Աստուծոյ «Սուրբ բնակութիւնը» կը կոչեն: Երեմ. ԻԵ. 30: Չաք. Բ. 13:

Նոր ուխտին Սրբարանը գտած ըլլալով, հիմա կը հարցնենք, թէ Սրբարանին մաքրուիլն ինչ է:

Դարձեալ նայինք աշխարհային Սրբարանին: Այս Սրբարանին հետ միացած էին կարգ մը պաշտամունքներ եւ քահանայութիւն մը: Սրբարանը երկու խորան ունէր՝ վարացուրով մը բաժնուած: Առաջինն էր Սրբութիւն, ու երկրորդը Սրբութեանց Սրբութիւն: Սրբութեան մէջ էին աշտանակը՝ հօթը ձեւով, առաջաւորութեան հացի սեղանը եւ խոնկի սեղանը: Սրբութեանց Սրբութեան մէջ էր Ուխտի տապանակը՝ որուն մէջն էին տասը պատուիրանաց տախտակները: Տապանակին ծածկըը Քառութիւնն էր՝ կռածոյ շինուած մէկ կտոր ոսկիէ՝ երկու ծայրը երկու Քերովքներով: Եբր. Թ. 1—5: Եւ. ԻԵ. եւ Լ:

Այս Սրբարանին մէջ քահանաներ պաշտամունք կը կատարէին, որոնք բացատրուած են Ղեւ. Ա.էն սկսելով: Երբ անձ մը մեղանչելու ըլլար, օրէնքին համեմատ իր պատարագը վրանին դուռը՝ քահանային կը բերէր: Իր ձեռքերը ան պատարագին գլխոյն վրայ դնելով՝ իր մեղքը անոր վրայ կը խոստովանէր, եւ զանիկա կը մորթէր: Եւ քահանան արիւնը սրբարանին մէջ տանելով՝ վարագուրին առջեւ կը սրկէր: Այսպէս ան մեղաւորին մեղքը սրբարանը փոխադրուած կ'ըլլար: Այս գործը ասանկ կը շարունակէր տարւոյ ընթացքին մէջ՝ մեղքերը միշտ Սրբարանին մէջ ժողովուելով՝ մինչեւ հօթներորդ ամսուն տասներորդ օրը որուն մէջ քահանայապետը պաշտամանց տարեկան շրջանը գոցելու համար Սրբութեանց Սրբութեան մէջ անմահաւոր պաշտօն մը կը կատարէր, որ կ'ըսուէր Սրբարանի Ժառանգութիւն: Ան օրը երկու նոխազ կը բերէին քահանայապետին՝ խորանին դուռը: Ան ալ անոնց վրայ վիճակներ կը ձգէր, մէկ վիճակը Տէրոջ համար՝ ու մէկալ վիճակը ազատ արձակուելու նոխազին (Ազատութիւն) համար: Ղեւ. ԺԶ. 8: Քահանայապետը Տէրոջ համար զատուած նոխազը մորթելով արիւնը Սրբութեանց մար զատուած նոխազը ժողովուելով արիւնը Սրբութեան մէջ քառութիւնին վրայ ու քառութիւնին առջեւ կը սրկէր՝ սրբարանին համար եւ ժողովուրդին մեղքերուն համար քառութիւն ընելու: Այսպէս Սրբարանը կը մաքրէր ժողովուրդին անմաքրութիւններէն ու անոնց բոլոր մեղքերուն յանցանքերէն: Ղեւ. ԺԶ. 15, 16: Յետոյ դուռս կ'ըլլէր, ժողովուրդին բոլոր մեղքերը մէկալ ազատ արձակուելու նոխազին (Ազատութիւն) վրայ խոստովանելով՝ զանոնք անոր գլխոյն վրայ կը դնէր: Ղեւ. ԺԶ. 21: Այս նոխազը յետոյ յարմար մարդու մը ձեռքով անապատը կը խրկէին: Աս կերպով Սրբարանը կը մաքրուէր եւ մեղքը ժողովուրդէն կը հեռանար:

Սակայն այս ամէնը միայն օրինակ էր: Ան Սրբարանը պատարագները, քահանաներուն պաշտամունքը, ամէնը օրինակ էին: Պողոս առաքեալ քահանաներուն վրայով կ'ըսէ թէ «անոնք երկնային բաներուն նմանութիւնն ունէին ու չուրով կը ծառայեն»: Եբր. Ը. 4, 5: Ամէնը զէպ ու չուրով կը նայէին աւելի մեծ ու կատարեալ քահանայութեան Մեղքաբեզիկ կարգին պէս, որ երկինքին մէջ կը կատարուի Քրիստոսի ձեռքով: Քրիստոս է ճշմարիտ պա-

տարագրել եւ ճշմարիտ քահանան: Անիկա նախ իր արիւնդ թափելով պատարագը պատրաստեց: Յետոյ իր գործին սկսաւ իրեւ լաւ քահանայ: Ան բաները որ աշխարհային քահանաներ նմանութեամբ կ'ընէին, անիկա ճշմարտութեամբ կ'ընէ: Անոնք ապաշխարողաց մեղքը աշխարհային սրբարանը կը փոխադրէին նմանութեամբ, Քրիստոս զանոնք երկնային Սրբարանը կը փոխադրէ ճշմարտապէս: Մենք Քրիստոսի կուգանք թողութեան համար, եւ թողութիւնը այս կերպով կ'ընդունինք: Ասիկա ուրանալ Պօղոս առաքելոյն՝ Երբայեցեոց գրքին մէջ սորվեցեացածները ուրանալ է:

Երկնային Սրբարանը հարկ է որ մաքրուի նոյն պատճառով որ աշխարհայինը կը մաքրուէր: Պօղոս առաքելաւ ասիկա որոշ կերպով կը գրուէ: Երբ. Թ. 22, 23: «Ուստի հարկ է որ երկնաւոր բաներուն օրինակները ասոնցմով մաքրուին, բայց բուն երկնաւորները ասոնցմէ աւելի աղէկ զո՞նքով:» Որոնք որ կը հակառակին իբր թէ հարկ չէ որ երկնային բաները մաքրուին, իրենց խնդիրը թող առաքելաւին հետ կարգադրեն: Սակայն սա գիտնալու ենք թէ մաքրուիլ նիւթական անմաքրութենէն չէ, հապա Բռնէն: Երկնային Սրբարանը երբ պիտի մաքրուէր. 2300 օրէն ետքը՝ յամի Տեառն 1844ին: Երկնային Սրբարան՝ ըսինք, քանզի ան թուականին՝ ասկէ զատ ուրիշ Սրբարան չկար: Ուստի ան մարգարէութիւնը աս Սրբարանին վրայ կը խօսի:

Երկնային Սրբարանը ի՞նչպէս պիտի մաքրուի: — Ժիշտ օրինակին պէս՝ Սրբութեանց Սրբութեանը մէջ վերջնական պաշտամունքով մը: Քահանայապետը Սրբութեանց Սրբութիւնը մտնելով քառութիւնին վրայ արիւն կը մատուցանէ, Սրբարանին պաշտամանց չըջանը կը գոցէ: Օրինակին մէջ՝ այս չըջանը տարին անգամ մը կ'ըլլար: Զճմարիտին մէջ այս չըջանը ամէնը անգամ մը կը կատարուի: Օրինակէն եւ 2300 օրին մարգարէութենէն սա կը հետեւի, եւ սա հետեւութիւնը անհրաժեշտ է, թէ յամի Տն. 1844ին Քրիստոս Երկնային Սրբարանին երկրորդ խորանը մտաւ իր քահանայութեան վերջնական գործը կատարելու: Օրինակին մէջ տարւոյն մէկ օրը այս գործին համար որոշուած էր. եւ ան օրուան ալ միայն մէկ մասը, պաշտամունքի համար կը գործածէին: Զճմար-

տին մէջ ժամանակը անորոշ է, բայց համեմատաբար կարճ ըլլալ պէտք է:

Քանի որ ասիկա Քրիստոսի քահանայութեան վերջնական գործն է, անով՝ շնորհաց ժամանակամիջոցն ալ կը լրանայ, եւ ալ եւս շնորհք չտրուիր: Երբոր այս կէտը հասնի, ա'լ ամենուն վախճանը յաւիտեանս որոշուած կ'ըլլայ: Սակայն այս որոշման գործը Դատաստանի գործն է: Դատաստանը եւս պատիկ գործ մըն է: Նախ՝ ամենուն վախճանը որոշել, երկրորդ վարձք կամ պատիժ սահմանել, երրորդ գրուած վճիռը գործադրել: Դատաստանին առաջին մասը՝ Քրիստոսի քահանայութեան վերջնական գործն է: Քրիստոս երկրորդ անգամ չպիտի գայ մինչեւ որ այս գործը լրանայ: «Ան որ անիրաւութիւն կ'ընէ՝ ալ անիրաւութիւն թող ընէ, ու ան որ աղտոտ է՝ ալ աղտոտ ըլլայ, եւ ան որ արգար է՝ ալ արգար ըլլայ, եւ ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ: Ահա ես շուտով կուգամ, և ի՞մ վաքէս ի՞մ հէրս է՝ ասէն ի՞նչուն էր հորձիւն հաւեաք հարուցանելու:» Յայտ. Ի. 11, 12: Արեւմն դատաստանի մէկ մասը Քրիստոս գալէն առաջ կը կատարուի եւ շնորհք կը վերջանայ: Ասիկայ յայտնի է ուրիշ պարագաներէն ալ: Քրիստոսի գալու առեանը քննական դատաստան ընելու ժամանակ պիտի չարուի: Բոլոր ննջեցեալ սուրբեր ան ատեն յարութիւն պիտի առնեն եւ բոլոր սուրբեր որ ողջ մնացած են՝ պիտի փորուին յանկարծակի՝ աչք գոցել բանալու մէջ. իսկ ամբարիշտները դեռ հազար տարի պիտի քնանան: Ա. Կորն. ԺԵ. 51, 52: Ա. Թես. Դ. 15, 16: Յայտ. Ի. 4—6: Ասոնք որոշաբար կը ցուցնեն թէ Քրիստոս դեռ չեկած սուրբերուն վիճակը որոշուած պիտի ըլլայ:

Ահա Սրբարանին մաքրուիլը՝ Դատաստանին աս նախապատրաստական կամ քննական գործն է: Աս ժամանակին մէջ Քրիստոսի բուն գործն է մեղքը վերցնել եւ սուրբերը որոշել: Ասիկա կը պարունակէ արձանագրութեան գործերուն քննութիւնը, որոնց մէջ ամէն մարդուն գործերը գրուած են. քանզի դատաստանը ամէն մարդուն գործերուն համեմատ կը տրուի, որոնք գիրքերուն մէջ գրուած են: Յայտ. Ի. 12: Երբոր Աստուած Դանիէլին ալ յայտնեց այս տեսարանը մարգարէն տեսաւ թէ «Ատեանը բազմեցաւ ու գիրքերը բացուե-

ցան։» Դան. Ե. 9, 10: Նաեւ տեսաւ թէ ան ատեն Որդի Մարդոյ ալ Հին Աւուրցին կուգայ թագաւորութիւն առնելու, որով աւ աշխարհ պիտի վերագառնայ: Դան. Է. 13, 14: Դուկ. ԺԺ. 12:

Աս դատաստանին մէջ ան մեղքերը որ խոստովանուած եւ թողուած են՝ կը ջնջուին: Գործ. Գ. 19, 20: Այս գործը լրանալուն պէս Քրիստոս այս աշխարհ կը զրկուի երկրորդ անգամ: Բայց եթէ մարդու մը մեղքերը ան ատեն ջնջուելու վիճակի մէջ չեն, անոր անունը կենաց գիրքէն կը ջնջուի: Յայտ. Գ. 5: Քրիստոս իր ժողովուրդին անուանները կը դաւանի իր Հօրը առջեւ. եւ կը խնդրէ որ անոնք իր միջոցովը ընդունուին:

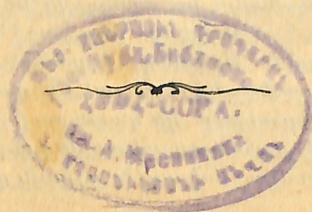
Ընթերցող, հոս քիչ մը կանգ առ եւ խորհէ: Մեղքերդ ճանչցած եւ խոստովանած ես: Ի՞նչ են քու մեղքերդ. ոչ թէ քու գաղափարովդ՝ այլ Աստուծոյ գաղափարովը: Թերեւս կան բաներ զորս դուն մեղք չես սեպեր, սակայն Աստուած կը սեպէ: Գիտե՞ս արդեօք թէ Աստուած քեզ ի՞նչ չափով պիտի չափէ: Պօղոս եւ Յակոբոս առաքեալներ կ'ըսեն. թէ՛ Օրէնքով պիտի դատուիս: Հռոմ. Բ. 13, 14, 16: Յակ. Բ. 12. Ո՞րն է աս օրէնքը: Միտքդ բեր որ Յիսուս հիմայ Սրբութեանց Սրբութեան մէջ ուխտին տապանակին առջեւն է: Ան տապանակին մէջ տասը պատուիրանաց օրէնքը կայ: Աս օրէնքով պիտի դատուիս: Մի հաւատար անոնց ուրոնք Ս. Գիրքը սխալ մեկնելով կ'ըսեն, թէ Օրէնք չկայ, Օրէնքի տակ չենք. Օրէնքը խափանուած է. Օրէնքը փոխուած է. եւն. եւն. Մի՛ խափուիր, վեր նայէ երկինքը ու տես ուխտին տապանակը Աստուծոյ տաճարին մէջ. Յայտ. ԺԱ. 18, 19: Օրէնքը հոն է՝ չփոխուած ու չխափանուած, թէ՛ն հոս՝ երկրի վրայ մարդոց մէջն ոտանկոխ կ'ըլլայ: Տես՝ նաեւ չորրորդ պատուիրանը որ կը հրամայէ Շաբաթը սուրբ պահել: Կաթոլիկ եկեղեցին Փոխեց զանիկա, Շաբաթին տեղ Մէկշաբթին դնելով. Աստուած փոխած չէ ան պատուիրանը: Ի՞նչ պատճառանք կրնաս բերել Աստուծոյ՝ իր սուրբ Շաբաթը պղծելուդ համար: Աս խնդիրը լաւ մտածէ մինչ դեռ դուն դատաստանին կանչուած չես, եւ Աստուծոյ խորհուրդը կատարուած չէ:

Ի՞նչ է Աստուծոյ խորհուրդը. — Աւետարանն համայն աղագայ համար: Եփես. Գ. 3ը բաղդատէ Գաղ. Ա. 12: Եփես. Ա. 9: Գ. 9, Հռոմ. ԺԶ. 25, 26, Կող. Ա. 25, 27ին հետ: Աստուծոյ խորհուրդին կատարուելը՝ Աւետարանին գործին կատարուելն է՝ որ պիտի ըլլայ երբ Քրիստոսի քահանայութեան գործը կատարուի: Ուրեմն Սրբարանին մաքրուելը, քննական դատաստան, եւ Աստուծոյ խորհուրդին կատարուելը, ամենը միեւնոյն գործ է: Յայտ. Ժ. ին փառաւոր հրեշտակը ձեռքը բացուած գրքոյկ մ'ունենալով պատգամ՝ կը բերէ ըսելով, «Այժմ Ժամանակ պիտի չըլլայ, հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբոր փողը հնչեցնէ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի հաւաքուի, ինչպէս որ իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն աւետիս տուաւ:» Հմբ. 6, 7: Ան գրքոյկը որ նախ գոցուած ու կնքուած էր մինչեւ վերջին ժամանակը՝ եւ հիմայ բացուած է՝ Դանիէլի մարգարէութեան գիրքն է, Դան. ԺԲ. 8, 9, որուն մէջ ամենէն երկար ժամանակը 2300 օր է, որ վերջացան յամի Տն. 1844ին: Հրեշտակը կ'ըսէ թէ անկէ ետքը ժամանակ այսինքն մարգարէական ժամանակ պիտի չըլլայ: Եւ իրաւ անանկ է: Ամբողջ մարգարէութեանց մէջ չկայ մէկ ժամանակ մը որ անկէ առդին անցնի: Սակայն գործ մը կայ որ պիտի կատարուի: Ըստ այս հրեշտակին՝ Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի. ըստ Դանիէլի հրեշտակին՝ Սրբարանը պիտի մաքրուի, որ միեւնոյն գործն է: Դարձեալ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբոր փողը հնչեցնէ: Փողերէն վեցը արդէն հնչուած էին եւ հրեշտակը եօթներորդին սանձանը կը կենար: Ու երբոր եօթներորդ փողը հնչուեցաւ, Յովհաննէս երկինքէն ձայներ լսեց, որ կ'ըսէին. «Մեռելներուն ժամանակը եկաւ որ դատուին...» Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուեցաւ եւ անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին մէջ երեւեցաւ:» Յայտ. ԺԱ. 18, 19: Ասիկայ մեր առջեւ կը բանայ երկնային Սրբարանին երկրորդ խորանին գործը որ է Սրբարանին մաքրուելը կամ քննական դատաստան, որով Աստուծոյ խորհուրդը կը կատարուի:

Օրինակին մէջ քահանայապետը մեղքերը Սրբարանէն հանելով արձակուելու նոխաղին գլխոյն վրայ կը դնէր,

ու զանիկայ անապատը կը զրկէր որ կորսուի: Նոյն-
պէս Բրիտոս՝ ճշմարիտ Քահանայապետն ալ՝ երկնային
Սրբարանը մեր մեղքերէն սրբելով, զանոնք Սատանային՝
մեղքի առաջնորդին եւ հրապուրիչին վրայ կը դնէ ու
զանիկա անբնակ երկիր մը կը զրկէ: Յայտ. Ի. 1—3:
Այս երկիրը եօթը վերջին հարուածներէն եւ Տէրոջը գա-
լուն վառքէն անդունդ մը եղած ըլլալով, Սատանան
հոն հաղար տարի բանտարկուած կը մնայ: Եւ հաղար
տարին լրանալուն՝ ամբարիշտներուն յարութիւն առնե-
լովը ինքն ալ կ'արձակուի, ու զանոնք մոլորցնելով
սուրբերուն բանակին դէմ կը ժողվէ: Բայց երկինքէն
Աստուծմէ կրակ կ'իջնէ, որով այս երկրին տարերք-
ները բռնկած կը հալին: Ահա եկաւ գործնական Դա-
տաստանին ու ամբարիշտ մարդոց կորստեան օրը: Բ
Պետ. Գ. 7—12: Յայտ. Ի. 7—10: Սատանան իր հը-
րեշտակները, եւ բոլոր ամբարիշտները, նաեւ մաշը ու
դժոխքը կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ յաւիտեանս կը
կորսուին: Յետոյ նոր երկինք ու երկիր մը կ'ստեղծուի:
Բ Պետ. Գ. 13: Սուրբեր կը մանեն իրենց յաւիտենա-
կան ժառանգութիւնը: Եւ սուրբ եւ զուարթ տիեզերքէ
մը ընդհանուր Յոբելեան երգ մը կ'ելլէ Աստուծոյ ու
Դառնուկին: Յայտ. Ե. 12:

Սիրելի ընթերցող, կուգե՞ս դուն ալ անոր մասնա-
կից ըլլալ: Տէրը փնտռէ հիմա: Անիկայ կը հրաւիրէ.
«Դարձէ՛ք, դարձէ՛ք ձեր չար ճամբաներէն, վասնզի
ինչո՞ւ մեռնիք:» Դարձի՛ր հիմա որ սրբարանը բայ եւ
Փրկիչը հոն է: Քանզի ալ ասկէ քիչ մը ատենէն շնոր-
հաց դուռը պիտի գոցուի, որ ալ եւս չբացուիր: «Ա.ՀԱ.
ՀԻՄԱ Է ԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ, Ա.ՀԱ. ՀԻՄԱ Է
ՀՈԳԻՈՅԴ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ:»

ՅԱՆԿ ԳՐՈՑ

— 00000 —

	Դնկն. Փռլ.
Մարգարեական խօսքը եւ անոր բնութիւնը	30
Աստուածաբաններ ինչ կը սորվեցնէ ի մասին հանգստեան աւուր	10
Նսֆի օրերը տեղական Շաբաթը վերստին պիտի յայտնուի	10
Գրաւարը Բիւրիւպի Մուգաստէսէ	1
Բապարն ազիւ կիւնիւ	1
Բազար կիւնիւ բարիլ երմեք վե օնա տար քեզիզար	20
Նեհովանըն րահար կիւնիւնէ տար ազիւ պիւր իսլահար	10
Ինսան Կոլիւնիւ՞նզ մի տիւր	10
Բրիտոսըն քեհար կելիւի	10
Ճանըն Կոլիւնիւնզիւն թալիմի Բիքապը Մուգաստէսէ միւրապը՞գ մի տը	1

— 000 —

Վերոյիշեալ գիրքերը գնել ուզողները դիմելու են

.....

.....

.....

1511

<< Ազգային գրադարան

NL0028371

